CZĘŚĆ XXI. № 38. ROK 11. (1840.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna:* w Rossyi s pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna,* 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: *Roczna*, 45 rub. ass. *Półroczna*, 25 rub. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 53 r. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

PIĄTEK, 17/29 MAJA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg 16/28 Maja.

13 Maja, o 10 godzinie rano J. C. W. W. Xiążę Konstantyn Mikołajowicz odpłynął z Petersburga do Kronstadtu na statku parowym Newka, w towarzystwie Dezurnego Jenerała Głównego Sztabu J. C. Mości, Jener.-adjutanta *Kołzakow* i Kontradmirała *Lütke*.

— Przez Reskrypta Cesarskie z dnia 13, 19 i 27 Kwiet., mianowani kawalerami orderu: Ś. Anny 1 klassy, Szef Sztabu oddzielnego Syberyjskiego korpusu Jenerał-major *Howen*, Jenerał służby Duńskiej xiążę *Bentheim-Steinfurth*, Członek Senatu Finlandyi *Sacklen* i zaliczony do tegoż orderu Biskup Dmitrowski, Wikary Eparchii Moskiewskiej *Witalis*.

— N. Cesarz d. 9 Kwietnia b. r. potwierdził Zdanie Rady Państwa zawierające następne prawidła o obowiązkach Towarzyszów Ministrów. 1) Artykuły dodatkowe o obowiązkach Towarzyszów Ministrów Najłaskowiej potwierdzone 30 Grud. 1826 i wciągnione do 1go tomu Układu praw, przestają być obowiązującemi, a natomiast wracają do zupełnej mocy prawidła o tem, zawarte w ogólnej Ustawie Ministerstw 25 Czerwca 1811 r., z następnemi dodatkami i zmianami. 2) Kiedy Minister nie będzie prezydował w Radzie swego Ministerstwa, miejsce jego zastąpi Towarzysz. 3) We wszelkich urzędowych obradach w Radzie Ministerstwa, lub gdzie indziej odbywanych dla rozważenia ulepszeń jakiejbądź części, ekonomicznej lub do przedmiotów sztuki ściągającej się, Towarzysz będzie miał udział, i będzie razem z innemi Członkami podpisywał ustawy, lub środki na takich obradach wnoszone. 4) Towarzysz ma prawo żądać, według swego uznania, nie inaczej zresztą tylko w samych Departamentach i Kancellaryjach, wszelkich aktów będących w Ministerstwie. do którego należy, aby w razie niebytności lub choroby Ministra, mógł zawsze z zupełną znajomością zająć jego obowiązek. 5) W razie, gdy podług ustawy Rady Państwa, Minister może na Ogólnem jej Zgromadzeniu lub w Departamentach składać objaśnienia spraw przez Dyrektorów, może podług tejże zasady, przysyłać swego Towarzysza, zamiast Dyrektorów. 6) Szczególne prawidła, wydane dla Towarzyszów Ministrów Wojny i Sprawiedliwości i Główno-Zarządzającego drogami kommunikacyjnemi i publicznemi budowami, zostają w swojej mocy do dalszego o tém roskazu.»

— N. Cesarz dnia 29 Marca b. r. potwierdził etat urządzającej się rezerwowej apteki w twierdzy Noworossyjsku.

— Towarzystwo Ekonomiczne w Kazaniu otrzymało pozwolenie N. Cesarza używania pieczęci z herbem Państwa i z godłem «Jn solo paterno spes nostra.»

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.
(s 1go Departamentu.)

1) *1 Maja.* Z ogłoszeniem Zdania Komitetu Ministrów potwierdzonego przez N. Cesarza, o sposobie pobierania opłaty za ogłoszenia czynione przez pośredników przy polubownem rozgraniczeniu.

2) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem Zdania Komitetu Ministrów potwierdzonego przez N. Cesarza o rozgraniczaniu gruntów spólnych opiekunów i osob pod opieką będących.

3) *24 Kwietnia.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza dnia 7 Kwietnia Zdania Rady Państwa, następującej treści. «Rada Państwa w Departamencie Praw i w Ogólnem Zgromadzeniu, rozpatrzywszy wniesioną, w skutek roskazu N. Cesarza, przez Głównozarządzającego II Oddziałem Przybocznej J. C. M. Kancelaryi zapiskę o

pytaniu, ściągającem się do Układu (Сводъ) Praw Zachodnich gubernij, względem prawa jakie ma córka, wydana za mąż za życia ojca, bez listu wianowego, domagać się posagu po jego śmierci, uznaje, że pytanie to, uważane właściwie pod tym tylko względem, czy córki, wydane za mąż za życia ojców, bez wianowego zapisu, mają prawo żądać posagu z ojcowskiego spadku, jaśnie i dowodnie rozstrzyga się § 1 art. 4 rozdz. V. Litewskiego Statutu, w którym wprost i bez żadnego ograniczenia powiedziano, że tym córkom, w razie nawet, gdyby one (podług ich mówienia), przy wyjściu za mąż nic od rodziców nie wzięły, bracia i inni krewni ich żadnego posagu, po śmierci ojca dawać nie są obowiązani ani w pieniądzach, ani w ruchomości; a w tych dwóch tylko postaciach, czyli inaczej w *posagu* i *wyprawie*, właściwie wzięty, podług ducha Statutu, posag (приданое) zawiera się: gdyż majątek nieruchomy, w ogóle do składu jego niewchodzi. (Rozdz. V. art. 1 §§ 1, 3, art. 2 §§ 1 i 4 art. 15 § 2.)

«Lecz tu się nastręcza inne pytanie: dla czegoż przy tak pewnem brzmieniu litery prawa co do posagu (приданое) córek, które wyszły za mąż za życia ojców, sądowa praktyka, jak świadczą miejscowe doniesienia, pojmowała prawo to częstokroć w innem znaczeniu, i w zastosowaniu jego do processów, zaszły nakoniec wątpliwości, które wymagały wyroku wyższych władz rządowych i samej nawet Rady Państwa.

«Zdaniem Rady Państwa, wynikło to ze zmieszania pojęć o dwóch prawach, w istocie swojej nader s sobą bliskich, a mianowicie o prawie do posagu z ojcowskiego majątku i o prawie sukcessyi do tegoż majątku: powodem zaś do przyznania córkom tego ostatniego prawa, posłużył text § 1. art. 17. rozd. 3» po śmierci Ojcow i Matek dzieci ich, synowie i córki od dóbr ojczystych i macierzystych nie mają być oddaleni» lecz biorą je i zażywają na mocy Statutu, to jest na mocy prawideł, co do tego przedmiotu prawem przepisanych.

«Zwracając się do tych prawideł, Rada Państwa znajduje, iż lubo rzeczywiście córkom zostawiony jest pewny udział w podziale ojcowskiego majątku, lecz prawo to, ściągając się wyłącznie do tych, które po śmierci ojca pozostały pannami, poprzestaje, jeśli rodzice nie zrobili szczególnego rozrządzenia, na posagu z czwartej części wspomnionego majątku podług jego wartości; sam zaś majątek zostaje przy braciach, którzy we wskazanym przez prawo przypadku, mogą i należną ich siostrom pannom summę szacunkową zmniejszyć dla zrównania z posagiem innych siostr zamężnych (§§ 1 i 2 art. 3 rozdz. 5).

«Z tego już jawnie wynika, że nawet córki, za życia ojca zaślubione, po śmierci jego otrzymują tylko posag z określonej części jego majątku, lecz właściwych i bezpośrednich praw sukcessyi, przy braciach rodzonych nie mają, a tym bardziej mieć ich niemmogą córki zamężne, gdyż im z ojcowskiego spadku posagu nawet żądać zabroniono. Niewątpliwe potwierdzenie tej myśli Rada Państwa widzi w art. 14 rozdz. 5, stanowiącym, iż majątek po śmierci matki, bez rozrządzenia zostawiony, dzieli się równie między wszystkie dzieci, tak synów, jak córki, lecz majątek ojcowski, ruchomy i nieruchomy, należy prawem spadku synom tylko i krewnym po mieczu.

«Wyprowadzając s tego wniosek, że córki, wydane za mąż za życia ojca, bez listu wianowego i nawet bez wszelkiego od rodziców wynagrodzenia, nie mają podług ducha i ogólnego związku wszystkich postanowień Litewskiego Statutu, prawa po śmierci ojca poszukiwać z jego dóbr nieruchomych jakiejbądź części, ani jako posagu, ani jako spadku, Rada Państwa uznaje redakcyą w projekcie Układu praw miejscowych gubernij Zachodnich, art. 707 i 708 za zupełnie odpowiedną i w skutek tego mniema: potwierdziwszy redakcyą tych artykułów, postanowić jak następuje:

1) Kiedy córka, wydana za mąż za życia ojca, przy otworzeniu się po nim spadku, żądać będzie od braci swoich lub od jego zstępnych, wyznaczenia posagu z czwartej części, twierdząc jakoby ojciec jej zgoła takowego nie dał; bracia, ani jej, ani jej potomkom posagu dawać nie są obowiązani gdyż ojciec wiedział, jaką miłość i opatrzność o dobrem dzieci swych miał czynić. Kiedy zaś panna po śmierci ojca przez bracią za mąż będzie wydana, a bracia nie wydzielą jej należnego posagu, w takim razie może poszukiwać swego posagu do lat dziesięciu od wyjścia za mąż: dla dzieci zaś i potomków jej dawność taka liczy się od czasu ich pełnoletności.

2) Kiedy matka miała udział w naznaczeniu posagu córce z własnego swojego majątku, córka ta uważa się za wydzieloną i z macierzystego majątku.

4) *1 Maja*. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza o odmianie artykuł. 547 i 548 Ustawy o zarządzie Dóbr Państwa.

— Wydany przez Litografa Pohla portret N. Cesarzowej Jmci z rozkazu N. Pana zabroniono przerysowywać innym artystom.

— 13 Maja umarł tu Jenerał piechoty, Członek Rady Państwa, Alexander *Korsakow*, mając wieku lat 87.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Darmstadt 16 Maja. J. C. W. Wielki Xiążę Cesarzewicz, Następca Tronu Wszech Rossyj, wyjechał dziś rano do Manheim. dla odwiedzenia J. K. W. Wielkiej Xiężny-wdowy Badeńskiej.

Londyn, 13 Maja. Przedwczora Królowa dała wielki bal w pałacu Buckingham; pierwszy to bal od małżeństwa Królowej Jmci.

— Posiedzenia izby niższej, pod nieobecność lorda Johna Russell, nie przedstawiają interesu. W izbie lordów wniosek lorda Stanhope względem uchwalenia adresu do Królowej z prośbą o zabronienie handlu opium, zajął posiedzenie 12 Maja. Wniosek ten, któremu opierał się lord Wellington i Pierwszy Minister, został uchylony.

— Jeżeli mamy wierzyć Gazecie «Standard» między Anglią i Portugalią wkrotce powinno przyjść do wojny.

— Zabojca lorda Russell nie jest jeszcze odkryty. Podejrzenie pada na Kamerdynera, francuza *Courvoisier*, w którego pokoju znaleziono niektóre rzeczy lorda. Człowiek ten strzeżony jest w swojém mieszkaniu przez policyantów dniem i nocą. Tymczasem w karbonie poczty miejskiej znaleziono list niezapieczętowany, podpisany literami W. B. Autor listu wyznaje się być zabojcą lorda Russell i dodaje że w chwili kiedy to pismo będzie znalezione, on sam nie będzie już w Anglii.

— Statek parowy «Archimedes.» zbudowany podług nowego systematu, odbył podróż z Douvres do Calais w przeciągu *jednej godziny i 53 minut*. Jest to największa prędkość z dotąd znanych.

— Na zgromadzeniu Kompanii Nowej Zelandyi uchwalono stolicy tej kolonii nadać nazwisko «Wellington.»

— Na zgromadzeniu narodowém Irlandskiem, które przed dwoma dniami miało miejsce w Dublinie, O'Connell rozwijał swój plan utworzenia parlementu narodowego Irlandskiego, po rozerwaniu Unii z Anglią. Zasady tego Parlamentu byłyby następujące: Irlandya ma mieć zgromadzenie konstytucyjne złożone ze 300 członków, z których 173 od hrabstw, a 127 od miast, w stosunku do ich ludności i zamożności. Co do prawa wyborczego, to będzie udzielone każdemu właścicielowi domu, wynajmowanego przynajmniej od trzech miesięcy. Głosowanie na wyborach ma być tajne, a zakres trwania parlamentu trzyletni. Od członków do parlamentu wybranych niewymaga się żadnej innej przysięgi lub zaręczenia, prócz przysięgi na wierność Tronowi. Izba parów składać się ma z parów mianowanych przed, lub po odwołaniu Unii, i nadto ma być zaleconych Królowej do mianowania 20 lub 30 nowych parów z osób najznakomitszych i najbogatszych.

Paryż, *14 Maja*. Izba parów ukończyła rozprawy nad projektem do prawa, o wywłaszczeniu na rzecz użyteczności publicznej, który został przyjęty. Wczora taż izba przyjęła prawo o udzieleniu summ na koszta blokady Buenos-Ayrès i mianowała kommisyą do roztrząśnienia przyjętego przez izbę deputowanych prawa o zredukowaniu rentów 5 procentowych.

— Przedwczora w izbie deputowanych przyjęte zostało prawo o cukrach, większością 430 głosów przeciw 67. Na temże posiedzeniu minister Spraw Wewnętrznych, przerywając ciąg rozpraw, podał projekt do prawa o udzieleniu miljona franków na koszta przewiezienia zwłok Napoleona do Paryża. Anglia ochocho przystała na żądanie, oświadczone jej w tym względzie i minister dodał że xięciu de Joinville poruczoném będzie uskutecznić to przewiezienie z wyspy św. Heleny do Paryża, gdzie zwłoki wielkiego wojownika będą pochowane w środku kościoła hotelu inwalidów. Ten wniosek wzbudził wielki entuzyazm w izbie i jest od dwóch dni przedmiotem polemiki dzienników z których każdy tłumaczy go, chwali lub gani, podług ducha partyi, której jest organem.

— Wczora izba rozpoczęła rozprawy o prawie kredytów nadzwyczajnych, udzielanych ministrom; z tych najważniejszy rozdział tyczy się działań w Algeryi. Podług ostatnich nowin z tej osady, marszałek Valée znowu na głowę pobił arabów pod Cherchell.

Sprawy Neapolitańskie. Statek parowy «Pharamond» opuścił Neapol 5 b. m. Wszystko tam było spokojne; z przykrością uważano tylko że anglicy nie zwrócili dotąd zabranych okrętów, kiedy Król Neapolitański zdjął już embargo z angielskich. Król Jmć miał z tego względu nader energicznie wyrazić swoje nieukontentowanie.

— Listy prywatne z Neapolu mówią o walce dość znacznej, zaszłej pod murami Syrakuzy; między załogą tego miasta a kilku statkami angielskiemi, które uganiały się za neapolitańskiemi. To było 28 Kwietnia.

Koblentz. Kilkunastu stowarzyszonych oszustów, zfałszowawszy papiery kredytowe jednego z najpierwszych domów Londyńskich i jednego z Bruxelskich, wojażując z liczną służbą, własnemi pojazdami i opatrzeni w dobre pasporta, zdołali ściągnąć znaczne summy w Bruxelli, Aix-la-Chapelle, Kolonii, Frankfurcie i Moguncyi. Jeden członek tego niebezpiecznego stowarzyszenia został zatrzymany w naszem mieście przypadkiem i natychmiast posłano pogonią za dalszemi członkami do Baden, do Belgii i Francyi. Dowiadujemy się w tej chwili że trzech innych z tegoż stowarzyszenia zatrzymano w Hadze. Należąca do kompanii kobieta, nazywająca się pułkownikową Vaudrey, wzięła za fałszywemi wexlami w Bruxelli, Aix-la-Chapelle, i w tutejszém mieście około 20,000 talarów pruskich; potem udała się do Paryża gdzie 29 Kwietnia odebrała jeszcze różne kwoty za wexlami, wziętemi od bankierów Frankfurtskich, ale w kilkanaście potém godzin została zatrzymana. Posłano okolniki do wszystkich korrespondentów domu Londyńskiego na który są pofałszowane wexle. Pokazuje się że towarzystwo miało agentów po wielu wielkich miastach. Przedsięwzięto środki izby ci złoczyńcy nie uszli rąk sprawiedliwości i żeby przynajmniej część skradzionych pieniędzy była odzyskana.

Pesth, *4 Maja*. Odbieramy w tej chwili smutną wiadomość że ludne i przemysłowe miasto Baja, położone nad Dunajem, w komitacie Bacser, mające 16,000 mieszkańców, 1 Maja prawie całkowicie zniszczone zostało przez ogień. Przeszło 2000 domów zgorzało, wraz z zamkiem, kościołami i składami zboża. Stratę, w samem tylko zbożu, szacują na miljon florenów. Do podsycenia pożaru znacznie przyłożyła się panująca w tejże chwili silna burza.

Turyn. P. Bertelli, bogaty właściciel w okolicach Alexandryi, (w Piemoncie) wynalazł sposób iż jedwabniki przędą mu kokony błękitne lub czerwone według upodobania, tak iż jedwab wychodzi już ufarbowany najżywszym kolorem i tak trwałym iż niczém się wyjąć nie daje. Sposob ten jest jeszcze tajemnicą ale niema wątpliwości że zależeć musi na szczególném przygotowaniu pokarmu robaczków.

— Wiele zagranicznych dzienników przed tygodniem twierdziły że do Belgii przybył komisarz chiński z listami korsarskiemi dla rozdania ich tam przeciw anglikom. Gazety Belgijskie zaprzeczyły tej wiadomości, która mało zjednywała wiary.

Stany Zjednoczone. Nowiny z New-York dochodzą do 20 Kwietnia; wszystkie umysły były zajęte rozpoczętemi już wyborami na Prezydenta Stanów. Kandydatami są PP. van Buren, prezydent dzisiejszy i jenerał Harrison. Ten ostatni, sprzyjający interesowi Banków, zdaje się iż będzie miał większość.

— Ostatnie posiedzenia Kongresu nie pozwalają myśleć o wojnie z Anglią; wielka większość członków jest za utrzymaniem pokoju.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Londyn, 16 Maja. Na posiedzeniu 11 b. m. lord Wielki Kanclerz wniosł projekt poprawienia przewodu spraw w sądzie kanclerskim. Liczba spraw, zamiast ubywać, ciągle się wzmaga i niema materyalnej możności odsądzić ich tyle, żeby przywrócić równowagę. Ile w tej chwili spraw zalega, ztąd wnieść można, że summa złożona w kancelaryi sądu kanclerskiego na zaręki przez prawujących się wynosi 41 miljon funtów sterlingów. Gdy lordowie Lyndhurst i Abinger oświadczyli swoje zgodzenie się na bill, przeto ten poraz drugi został odczytany — Zwłoki lorda Wiliama Russell przewiezione zostały z Londynu do grobowców familijnych w Chenies. Xięciu Albertowi i wielu lordom, którzy chcieli do orszaku należeć, krewni odpowiedzieli że pragną iżby obrzęd odbył się bez żadnej wystawy. Zabójca lorda z pewnością nie jest jeszcze wiadomy, ale podejrzenie na kamerdynera cotaz więcej nabiera podobieństwa do prawdy — Donoszą z Lizbony że Królowa Portugalska znowu jest w ciąży od czterech miesięcy; (dano o tem wiedzieć po wszystkich dyecezyach i nakazano modły publiczne *pro felice partu* przez trzy pierwsze dni Maja.

— Wczora zarząd Skarbu Angielskiego przedstawił izbie niższej budżet z którego wynikał deficit 197,000 funtów; Na pokrycie tego ministrowie proponowali powiększenie podatków, co też izba uchwaliła — Droga żelazna z Londynu do Southampton otwarta została 13 b. m. z wielką uroczystością.

Paryż 16 Maja. Zwycięztwo nad arabami odniesione pod Cherchell jest bardzo znaczne; prawie cała jazda ich zginęła: w ogóle stracili oni przeszło 4000 ludzi. — Kommisya izby parów jednomyślnie oświadczyła się przeciw prawu o zredukowaniu rentów, przyjętemu przez izbę deputowanych. To sprawiło znaczne podniesienie się tych papierów na Giełdzie. — Donoszą z Hiszpanii że jenerał Cordova umarł, zostawując ogromną fortunę; Cabrera zaś nie tylko nie umarł, jak twierdzono, ale gotuje się na nową wyprawę.

Wiedeń, 14 Maja. Wczora Cesarstwo JJ. wrócili z Prezburga, gdzie N. Pan osobiście zamknął posiedzenia Sejmu Węgierskiego.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— W Wiedniu żyje węgrzyn, który słusznie może się nazwać Królem fajkarzy. Zaczął palić fajkę mając lat 12, i odtąd przez półwieku nieprzestaje produkować dym jak najgorliwiej. Dotąd okurzył już 2450 piankowych fajek, i zamienił w dym 4860 funtów tytuniu. Za każdą opaloną fajkę piankową bierze po 20 florenów.

— Od czasu zawojowania Algeru armija francuzka straciła w Afryce w bitwach i z rozmaitych chorob, 40,000 ludzi.

— Ostatnimi czasy xiążę Devonshire urządzając swoję galeryą obrazów, kazał z niej wyłączyć i sprzedać kilkanaście mniejszej napozor wartości. Jeden z tych kupiony został za 14 funtów sterl. (350 r. as.) przez jakiegoś handlarza, który, gdy go kazał oczyścić, okazało się że to było malowidło Rafaela i miało nawet własnoręczny podpis tego wielkiego malarza. Obraz ten, wystawujący Neptuna, ściskającego Amymonę, (jednę z Danaid) i Kupidyna stojącego na głowie Delfina, pokazującego z tryumfem trojząb który wydarł Królowi morza, oszacowany został przez znawców na 3,000 funtów sterl. to jest 85,000 franków.

— W Amsterdamie umarł tragarz zostawiwszy swoim dziesięciorgu dzieciom przeszło miljon franków majątku.

— Wyszło w Paryżu drugie już wydanie opisania wynalezionego przez P. Gannal sposobu balsamowania bez dyssekcyi, zastosowanego do wszelkich zwierząt. (Traité des procédés de M. Gannal; embaumement indéfini et sans mutilation, appliqué á tous les animaux.) Podług tego sposobu mózg ani trzewy niewyjmują się, ale pozostają zachowane od wszelkiego zepsucia. Dla nabalsamowania ptaszka dość jest przez dziób sikawką wpuścić płyn, który każdy według opisania łatwo zrobić może. Płyn ten przenika wszędzie, nawet do końców piór, które na zawsze zachowuje od psucia się i wypadania. Ten sposob równie jest prosty i w balsamowaniu zwierząt ssących, od najdrobniejszej myszki do słonia. Nadto jest tak mało kosztowny, że za kika groszy można nabalsamować niemałą liczbę subjektów średniej wielkości.

(*Journ. de S. P. G. P. Psz. Póln.*)

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Мая 16-го 1840. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.